

از منظر سیاسی، امنیتی و اقتصادی؛

بررسی حمله تروریستی چابهار

بندر چابهار و سواحل مکران به دلیل دارا بودن شرایط ویژه جغرافیایی و اقتصادی و همچنین حضور قدرت‌های بزرگی همچون هند و چین جهت سرمایه گذاری گسترده در این منطقه برای رسیدن به منافع مشترک اقتصادی از جایگاه بالایی در سیستم بین المللی از نظر اقتصادی و سیاسی برخوردار است تا آنجا که در تحریم های جدید ایالات متحده آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران، بندر چابهار را از لیست تحریم های خود خارج کرده است.

صادق بوستانی، کارشناس مطالعات ژئوپلیتیکی

بندر چابهار یکی از شهرهای استان سیستان و بلوچستان و تنها بندر اقیانوسی ایران است که با وسعت ۱۷۱۵۵ متر مربع در ۶۰ درجه و ۳۷ دقیقه طول و ۲۵ درجه و ۱۷ دقیقه عرض جغرافیایی قرار دارد. این بندر از شمال با بمپور، سرباز و راسک، از جنوب با دریای عمان، از شرق با پاکستان و از غرب با بندر جاسک و میناب همسایه است. از آنجا که بندر چابهار نزدیک ترین مسیر دسترسی کشورهای افغانستان، ترکمنستان، ازبکستان، تاجیکستان، قرقیزستان و قزاقستان به آب های آزاد است، اهمیت زیادی دارد و یکی از پر رونق ترین بنادر کشورمان است. بندر چابهار در بخش شمالی دریای عمان به دلیل بهره مندی از موقعیت استراتژیک جهت ترانشیپ و ترانزیت کالاهای بنادر حوزه خلیج فارس و افغانستان و آسیای میانه و شبه قاره هند نقش ویژه ای می تواند ایفا نماید. ۳۵۴ شرکت خارجی توسط سرمایه گذارانی از ۴۷ کشور در منطقه آزاد چابهار به ثبت رسیده است.

ویژگی های راهبردی بندر چابهار:

- ۱- نزدیک ترین بندر کشور به مسیرهای اصلی تجارت جهانی به ویژه مسیر شرق به غرب
- ۲- برخورداری از موقعیت جغرافیایی حساس و مناسب در مدخل اقیانوس هند و مسیر دریایی بین المللی
- ۳- توانایی پذیرش کشتی های با ظرفیت ۵۰ هزار تن با عمق ۱۴ متر
- ۴- قرارگیری در محور شرق کشور، دسترسی آسان به کشورهای هند، پاکستان، افغانستان و

تقویت حضور ابرقدرت‌های اقتصادی چین و هند در حوزه اقیانوس هند و دریای عمان و همچنین دسترسی این دو قدرت به منابع انرژی و بازارهای دست‌نخورده افغانستان و آسیای میانه آن‌ها را برآن داشت تا نگاه راهبردی را به بندر چابهار ایران داشته باشند. چین می‌کوشد با اتصال به بندر گوادر پاکستان به‌عنوان یک آنتن فرعی به جاده معروف ابریشم مقدمات دسترسی آسان و سریع به آسیای میانه را برای تامین منابع طبیعی و انرژی آینده خود فراهم کند. دولت هند هم به‌عنوان رقیب چین می‌کوشد هم‌زمان با چین دسترسی به آسیای میانه را از راه چابهار تسهیل کند؛ هند به‌دلیل اختلاف‌نظرها و مشکلات متعددی که با پاکستان دارد نمی‌خواهد و نمی‌تواند از پاکستان و بنادر آن استفاده کند.

بندر چابهار و سواحل مکران به دلیل دارا بودن شرایط ویژه جغرافیایی و اقتصادی و همچنین حضور قدرت‌های بزرگی همچون هند و چین جهت سرمایه‌گذاری گسترده در این منطقه برای رسیدن به منافع مشترک اقتصادی از جایگاه بالایی در سیستم بین‌المللی از نظر اقتصادی و سیاسی برخوردار است تا آنجا که در تحریم‌های جدید ایالات متحده آمریکا علیه جمهوری اسلامی ایران، بندر چابهار را از لیست تحریم‌های خود خارج کرده است. به همین خاطر این منطقه شاهد اتفاقات زیادی خواهد بود از جمله آن می‌توان به حمله تروریستی بندر چابهار اشاره کرد: صبح روز پنجشنبه مورخه ۱۵ آذر ۱۳۹۷ ساعت ۹ و ۵۵ دقیقه، حادثه‌ای تروریستی در چابهار اتفاق افتاد که متأسفانه در این حادثه ۲ نفر از عوامل انتظامی به درجه رفیع شهادت نائل آمدند و ۲۸ نفر زخمی شدند. ما در پی پاسخ به این سوال هستیم که دلایل حمله تروریستی چابهار از جنبه سیاسی، امنیتی و اقتصادی چه بوده است؟

ارزیابی

حادثه تروریستی چابهار از زوایای مختلفی قابل بررسی می‌باشد که مهمترین دلایل این حرکت تروریستی از جنبه‌های سیاسی، امنیتی و اقتصادی عبارتند از:

الف) سیاسی

همزمان بودن حمله تروریستی با دومین کنفرانس روسای مجالس ۶ کشور ایران، پاکستان، ترکیه، چین، روسیه و افغانستان که از روز جمعه ۱۶ آذر آغاز شده و با موضوع مقابله با تروریسم و تقویت ارتباطات درون منطقه‌ای و با هدف مقابله با تروریسم، تجارب گذشته، راهبردهای کنونی و اتخاذ رویکرد جدید و موثر منطقه‌ای، گسترش ارتباطات و تقویت همکاری‌های بین منطقه‌ای، تحقق صلح و توسعه همه‌جانبه و پایدار در منطقه. در واقع همزمان بودن این حرکت

تروریستی با برگزاری این کنفرانس، به جهت تحت الشعاع قرار دادن این کنفرانس در جهت تضعیف بازتابهای بین‌المللی آن بوده است.

(ب) امنیتی

افزایش فعالیت گروه‌های تروریستی در بازده زمانی کوتاه مدت (حمله تروریستی اهواز در ۳۱ شهریور ۹۷، گروگانگیری ۱۴ نفر از نیروهای بسیجی طرح امنیت و هنگ مرزی میرجاوه در ۲۴ مهرماه ۹۷، حمله تروریستی چابهار در ۱۵ آذر ۹۷) در مقابله سخت با جمهوری اسلامی ایران و ایجاد ذهنیت‌سازی نسبت به افکار عمومی در کاهش ظریب امنیت ملی ایران.

(ج) اقتصادی

مهمترین دلایل اقتصادی حمله تروریستی چابهار عبارتند از:

۱- از بین بردن امنیت سرمایه‌گذاری خارجی در منطقه چابهار و توسعه سواحل مکران

۲- از بین بردن یا کاهش منافع اقتصادی متقابل بین کشورهای ایران، هند، چین، پاکستان و افغانستان توسط برخی از کشورهای منطقه مخالف جمهوری اسلامی ایران از طریق حمایت از گروه‌های تروریستی

۳- دسترسی آسان کشور هند به افغانستان در جهت منافع اقتصادی مشترک از طریق بندر چابهار و دور زدن پاکستان به دلیل اختلافات دیرینه با این کشور، به همین خاطر یکی از دلایل عدم همکاری جدی پاکستان با ایران در مبارزه با تروریسم منطقه ای در واقع از بین بردن منافع اقتصادی هند در این منطقه است.

توصیه و راهبردها

۱- دیپلماسی فعال امنیتی با کشور پاکستان و رسیدن به فهم مشترک در جهت مقابله با تروریسم

۲- آسیب شناسی سیستم ضد تروریسم دستگاه امنیتی ایران در جهت مقابله بهتر با گروه‌های تروریستی

۳- تمرکز بیشتر دستگاه‌های امنیتی و دولت جمهوری اسلامی ایران در جهت بالا بردن ضریب امنیتی منطقه شرق ایران به ویژه بندر چابهار و سواحل مکران برای رسیدن به توسعه پایدار